

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

ΜΟΝΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Δημοκρατία
EUROLDDEM

ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET

Έρευνα σε Κρίσιμα
Θέματα Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΔΙΚΗ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Πέμπτη, 23 Νοεμβρίου 2017

12.00-14.00

Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης

Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων

ΘΕΜΑ

Προσφυγή ακύρωσης Απόφασης Συμβουλίου ΕΕ
για την εμπορική συμφωνία ΕΕ – Σιγκαπούρης.

ΔΙΚΑΣΤΕΣ

Αναπ. Καθηγήτρια Δέσποινα Αναγνωστοπούλου.

Αναπ. Καθηγητής Δημήτριος Σκιαδάς

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Υπ. διδάκτωρ Αλέξανδρος Κυριακίδης

Περιεχόμενα

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ.....	2
2. ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ.....	5
3. ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	6
4. ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΕ.....	9

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Το [Κέντρο Αριστείας Jean Monnet «Έρευνα σε Κρίσιμα Θέματα Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης»](#) και η [Μονάδα Έρευνας «Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Δημοκρατία» \(EUPOLDEM\)](#) του Εργαστηρίου Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης του Τμήματος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας [συνδιοργάνωσαν εικονική δίκη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης \(ΕΕ\)](#) με θέμα προσφυγή ακύρωσης της Ελληνικής Δημοκρατίας έναντι της (φανταστικής)¹ Απόφασης (ΕΕ) 2017/1910 του Συμβουλίου της ΕΕ της 25ης Ιουνίου 2017 για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της [συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Σγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου](#) (εφεξής ‘ΣΟΕΣ’).

Η εικονική δίκη διοργανώθηκε την Πέμπτη 23 Νοεμβρίου 2017 από τις 12.00 έως 14.00 στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης. Το ρόλο των δικαστών ανέλαβαν οι

Αναπληρωτές Καθηγητές του Τμήματος Δέσποινα Αναγνωστοπούλου (υπεύθυνη του Κέντρου Αριστείας Jean Monnet) και Δημήτριος Σκιαδάς, και την προετοιμασία της εικονικής δίκης επιμελήθηκε ο Υποψήφιος

Οι δικαστές Αναπ. Καθηγητές Δ. Αναγνωστοπούλου (αριστερά) και Δ. Σκιαδάς (δεξιά) και ο υπ. διδάκτωρ Α. Κυριακίδης (δεύτερος δεξιά), με τον αξιότιμο Πρόεδρο του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης κ. Ηλία Κοντοζαμάνη.

Διδάκτορας του Τμήματος και Υπεύθυνος της Μονάδας Έρευνας EUPOLDEM, Αλέξανδρος Κυριακίδης.

Στην δίκη έλαβαν μέρος οι κάτωθι φοιτητές του Τμήματος:

- Εκπροσωπώντας την Ελληνική Δημοκρατία (προσφεύγουσα, από αριστερά):

Θεόδωρος Σιδηρόπουλος, Θεοφάνης Δομουκτσής, Κυριάκος Λευκόπουλος

¹ **Νομική Ειδοποίηση:** Η αναφερόμενη Απόφαση (ΕΕ) 2017/1910, η οποία παρατίθεται και κατωτέρω, είναι φανταστική και δημιουργήθηκε με τον αποκλειστικό σκοπό την εκπαίδευση και εξοικείωση των φοιτητών του μαθήματος «Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ι» του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας της Ελλάδας, με τα συστήματα και την οργάνωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελώντας αποκλειστικά και μόνον εκπαιδευτικό υλικό για την παρούσα εικονική δίκη.

- Εκπροσωπώντας το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (καθ' ου, από αριστερά):

Αντώνιος Τσαλίκης, Γεωργία Μωϋσάκη,
Θεοχάρης Γεωργιάδης, Μαρία Κιλινκαρίδου.

Η εικονική δίκη βασίστηκε στην [Γνωμοδότηση 2/15 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου της ΕΕ της 16^{ης} Μαΐου 2017](#) μετά από αίτηση γνωμοδότησης την οποία υπέβαλε η Επιτροπή στις 10 Ιουλίου 2015 επί της ανωτέρω [ΣΟΕΣ](#), δυνάμει του άρθρου 218(11) [ΣΛΕΕ](#), με την οποία αιτούνταν να διευκρινιστεί εάν η ΕΕ έχει αποκλειστική ή συντρέχουσα με τα κράτη-μέλη αρμοδιότητα σχετικά με τις διατάξεις της ΣΟΕΣ. Πιο συγκεκριμένα, το θέμα που εξετάστηκε ήταν εάν, και κατά πιο βαθμό, οι διατάξεις που περιλαμβάνονταν στην [ΣΟΕΣ](#) εμπίπτουν στην Κοινή Εμπορική Πολιτική, σύμφωνα κυρίως με τα άρθρα 3(1)(ε), 207(1), και 261(1) [ΣΛΕΕ](#), ή μεταβάλλουν κοινούς κανόνες ή την εμβέλεια τους, σύμφωνα με το άρθρο 3(2) [ΣΛΕΕ](#).

Οι συμμετέχοντες φοιτητές που εκπροσώπησαν τους διαδίκους ανέλαβαν να υποστηρίξουν μία από τις δύο πλευρές υπέρ ή κατά της ακύρωσης της φανταστικής Απόφασης του Συμβουλίου για την υπογραφή της [ΣΟΕΣ](#). Συνοπτικά, η μεν Ελληνική Δημοκρατία προσέφυγε για την ακύρωση της προσβαλλόμενης Απόφασης, επιχειρηματολογώντας κυρίως ότι συγκεκριμένες διατάξεις της [ΣΟΕΣ](#), και ιδιαιτέρως το Κεφάλαιο 8, όσον αφορά στις υπηρεσίες μη άμεσων ξένων επενδύσεων και μεταφορών, το Κεφάλαιο 9, όσον αφορά στις μη άμεσες ξένες επενδύσεις και τις οριζόντιες θεσμικές διατάξεις τις συμφωνίας, το Κεφάλαιο 11, όσον αφορά στις μη εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, και το Κεφάλαιο 13, όσον αφορά δεσμεύσεις σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη, δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ, και συνεπώς δεν δύναται να υπογραφεί η [ΣΟΕΣ](#) μόνον από αυτήν.

Ο κ. Λευκόπουλος στην συμπληρωματική αγόρευση/αντίκρουση της Ελληνικής Δημοκρατίας

Το δε Συμβούλιο της ΕΕ προσέφυγε κατά των επιχειρημάτων της Ελληνικής Δημοκρατία, και υπέρ της προσβαλλόμενης Απόφασης, επιχειρηματολογώντας ότι η ΕΕ έχει αποκλειστική αρμοδιότητα επί των διατάξεων της [ΣΟΕΣ](#), κυρίως εφόσον τα Κεφάλαια 2 έως 8 της συμφωνίας εμπίπτουν στην Κοινή Εμπορική Πολιτική σύμφωνα με το άρθρο 3(1)(ε) [ΣΔΕΕ](#), το Κεφάλαιο 8, όσον αφορά στις μεταφορές, επηρεάζει κοινούς κανόνες ή μεταβάλλει την εμβέλεια τους σύμφωνα με το άρθρο 3(2) [ΣΔΕΕ](#), το Κεφάλαιο 11 αφορά αποκλειστικά εμπορικές πτυχές διανοητικής ιδιοκτησίας και, σε κάθε περίπτωση, έχει ευθείες και άμεσες συνέπειες επί εμπορικών συναλλαγών (συνεπώς εμπίπτει στην Κοινή Εμπορική Πολιτική), και το Κεφάλαιο 13 εμπεριέχει διατάξεις για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία αποτελεί στόχο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ σύμφωνα με τα άρθρα 207(1) και 21(1)-(2) [ΣΔΕΕ](#).

Η κα. Μωϋσάκη στην εναρκτήρια αγόρευση του Συμβουλίου της ΕΕ.

Οι δύο πλευρές κατέθεσαν τους ισχυρισμούς τους και επιχειρηματολόγησαν μπροστά στους δικαστές υπέρ και κατά της ακύρωσης της προσβαλλόμενης Απόφασης του Συμβουλίου, ενώ οι δικαστές έθεσαν ερωτήματα στους συνηγόρους της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου της ΕΕ μετά τις εναρκτήριες και συμπληρωματικές αγορεύσεις της κάθε πλευράς. Η δίκη ολοκληρώθηκε με την ανακοίνωση του σκεπτικού και της απόφασης των δικαστών, οι οποίοι έκριναν υπέρ της προσφυγής ακύρωσης, και με την ανακήρυξη, έπειτα ψηφοφορίας, των καλύτερων αγορητών της κάθε ομάδας: ο κ. Θεόδωρος Σιδηρόπουλος από την πλευρά της Ελληνικής Δημοκρατίας και η κα. Γεωργία Μωϋσάκη από την πλευρά του Συμβουλίου της ΕΕ. Η Αναπ. Καθηγήτρια Δέσποινα Αναγνωστοπούλου απένειμε βραβείο στους καλύτερους αγορητές.

Η Αναπ. Καθηγήτρια Δ. Αναγνωστοπούλου στο ρόλο δικαστή.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον αξιότιμο Πρόεδρο του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, κ. Ηλία Κοντοζαμάνη, για την φιλοξενία και την παραχώρηση της Αίθουσας Πολλαπλών Χρήσεων του Εφετείου.

Οι διοργανωτές

**Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Δέσποινα Αναγνωστοπούλου**

**Υποψήφιος Διδάκτωρ
Αλέξανδρος Κυριακίδης**

2. ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

22.10.2017

ΕΛ

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

L 271/1

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2017/1910 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 25ης Ιουνίου 2017

για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας (ΣΟΕΣ) μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 2, το άρθρο 63, το άρθρο 91, το άρθρο 100 παράγραφος 2, το άρθρο 153, το άρθρο 192 παράγραφος 1, και το άρθρο 207 παράγραφος 1 και 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 216 παράγραφος 1 και το άρθρο 218 παράγραφος 5 έως 8.

Έχοντας υπόψη την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 22 Δεκεμβρίου 2009 το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να αρχίσει διαπραγματεύσεις για μια συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία με την Δημοκρατία της Σιγκαπούρης.
- (2) Οι εν λόγω διαπραγματεύσεις έχουν ολοκληρωθεί και η συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία (ΣΟΕΣ) μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου («συμφωνία»), θα πρέπει να υπογραφεί εξ ονόματος της Ένωσης, σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ:

Άρθρο 1

Επιτρέπεται η υπογραφή, εξ ονόματος της Ένωσης, της συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας (ΣΟΕΣ) μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου, υπό την επιφύλαξη της σύναψής της.

Το κείμενο της συμφωνίας, μαζί με την κοινή ερμηνευτική πράξη και τις σχετικές δηλώσεις, επισυνάπτονται στην παρούσα απόφαση.

Άρθρο 2

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου εξουσιοδοτείται να ορίσει το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που είναι αρμόδια να υπογράψουν τη συμφωνία εξ ονόματος της Ένωσης.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημέρα της έκδοσής της.

Βρυξέλλες, 25 Ιουνίου 2017.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

.....

3. ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ισχυρισμοί υπέρ προσφυγής ακυρώσεως της 2^{ης} Νοεμβρίου 2017 - Ελληνικής Δημοκρατίας κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Υπόθεση C-115/17)

Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική

Διάδικοι

Προσφεύγουσα: Ελληνική Δημοκρατία

Καθού: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αιτήματα

Η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

Να ακυρώσει την Απόφαση (ΕΕ) 2017/1910 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας (ΣΟΕΣ) μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου, και,

να καταδικάσει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα δικαστικά έξοδα.

Ισχυρισμοί και κύρια επιχειρήματα

Η Ελληνική Δημοκρατία προβάλλει τα εξής επιχειρήματα:

1. Με τον πρώτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 263, το Πρωτόκολλο 2, άρθρο 8, παρ. α' και το Πρωτόκολλο 3, άρθρο 51, παρ. α' ΣΛΕΕ, η Ελληνική Δημοκρατία έχει δικαίωμα, ως προνομιάχως προσφεύγουσα, να προσφύγει για την ακύρωση της Απόφασης (ΕΕ) 2017/1910 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά στην συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου (εφεξής «ΣΟΕΣ»).

Συναφώς, η προσβαλλόμενη Απόφαση δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 22^η Οκτωβρίου 2017, και επομένως η προσφυγή της Ελληνικής Δημοκρατίας κατατέθηκε εντός του εκ του άρθρου 263, παράγραφος 5 ΣΛΕΕ, οριζόμενου χρονικού περιθωρίου.

Παραβίαση ουσιώδους τύπου

2. Με τον δεύτερο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει παραβίαση του άρθρου 207, παρ. 4 ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει ομόφωνη ψήφο του Συμβουλίου για θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας και ξένων άμεσων επενδύσεων. Στην προσβαλλόμενη Απόφαση το Συμβούλιο αποφάσισε με ειδική πλειοψηφία, παρά το γεγονός ότι στο Κεφάλαιο 11 της ΣΟΕΣ, και ειδικότερα στο άρθρο 11.4, καλύπτονται πτυχές διανοητικής ιδιοκτησίας και στο Κεφάλαιο 9 καλύπτονται ζητήματα ξένων άμεσων επενδύσεων.

3. Με τον τρίτο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει παραβίαση του άρθρου 218, παρ. 5, εφόσον το Συμβούλιο θα έπρεπε να είχε λάβει υπ' όψιν την σχετική πρόταση της Επιτροπής αλλά και εφόσον η προσβαλλόμενη Απόφαση θα έπρεπε να αναφέρει ότι η υπογραφή της ΣΟΕΣ τελεί υπό την επιφύλαξη της τήρησης των διαδικασιών που απαιτούνται για τη σύναψή της σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

4. Με τον τέταρτο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει παραβίαση του άρθρου 6, παρ. α', στοιχείο iii) ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο, εφόσον το άρθρο 13 της ΣΟΕΣ θεσπίζει καθεστώς συνεργασίας μεταξύ Ένωσης και Σιγκαπούρης, είναι απαραίτητη η έγκριση, και όχι απλώς η γνώμη, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Αναρμοδιότητα (λόγοι ουσίας προσφυγής)

5. Με τον πέμπτο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη Απόφαση αντιβαίνει προδήλως στην αρχή της επικουρικότητας όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 5 ΣΕΕ. Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η δράση σε επίπεδο Ένωσης σχετικά με την ΣΟΕΣ δεν είναι δικαιολογημένη υπό το φως των διαθέσιμων δυνατοτήτων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και κατά συνέπεια δεν τηρείται η προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης στο ζήτημα της συνεργασίας της, και κατ' επέκταση των κρατών μελών της, με την Σιγκαπούρη.

Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη αναπτύσσουν ισχυρές εμπορικές σχέσεις με την Δημοκρατία της Σιγκαπούρης σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, όπως:

α. Η Ελληνική Δημοκρατία, κυρίως στον τομέα των ναυτιλιακών. Αυτό καταδεικνύεται από την συμμετοχή της, ως παρατηρητή, στην Διεθνή Αρχή Συντονισμού Ναυσιπλοΐας και Ασφάλειας των Στενών της Malacca, η οποία εδρεύει στην Σιγκαπούρη και στην οποία συνεισφέρει 1 (ένα) εκατομμύριο δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών.

β. Η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία σύμφωνα με τα στοιχεία της αρμόδιας Στατιστικής Υπηρεσίας, έχει πραγματοποιήσει εξαγωγές ύψους 43.4 εκατομμυρίων ευρώ με την Δημοκρατία της Σιγκαπούρης το πρώτο πεντάμηνο του 2017

γ. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αναγνωρίζει την Δημοκρατία της Σιγκαπούρης ως τον πλέον σημαντικό εμπορικό συνεργάτη μεταξύ των κρατών-μελών της Association of Southeast Asian Nations. Διατηρεί στην δεύτερη οργανισμούς ενίσχυσης των εν λόγω σχέσεων ήδη από το 1994. Συγκεκριμένα, το γερμανικό κέντρο της Σιγκαπούρης (από το 1995), το γερμανικό επιχειρησιακό φόρουμ της Σιγκαπούρης (GSBF, από το 1994), καθώς και οι οργανώσεις της Σιγκαπούρης για την προώθηση του εμπορίου όπως το Συμβούλιο Οικονομικής Ανάπτυξης (EDB) και η Διεθνής Επιχείρηση Σιγκαπούρης (IE Singapore) με γραφεία στη Φρανκφούρτη / Μάιν συμβάλλουν σε εντατικές οικονομικές δραστηριότητες και προς τις δύο κατευθύνσεις. Παράλληλα, περίπου 1.400 γερμανικές εταιρίες εδρεύουν στην Δημοκρατία της Σιγκαπούρης, γεγονός που αποδεικνύει την δυνατότητα των κρατών σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο να δραστηριοποιηθούν αποτελεσματικά

δ. Η Γαλλική Δημοκρατία διατηρεί εμπορικές σχέσεις με την Δημοκρατία της Σιγκαπούρης σε επίπεδο τέτοιο, ώστε να κατατάσσεται η τελευταία στην κορυφή των εμπορικών εταίρων της Γαλλίας στην νοτιοανατολική Ασία.

6. Με τον έκτο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το μέρος του Κεφαλαίου 8 που αφορά στις μεταφορές και στις παροχές υπηρεσιών στις μεταφορές, δεν εμπίπτει στην Κοινή Εμπορική Πολιτική (εφεξής «ΚΕΠ»), ούτε και εισάγει διατάξεις που είναι ικανές να επηρεάσουν ισχύοντες κανόνες της Ένωσης ή την εμβέλεια τους, σύμφωνα με το άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε' και παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, αντίστοιχα. Συνεπώς, και σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 4, παρ. ζ ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει συντρέχουσα και όχι αποκλειστική αρμοδιότητα επί των οριζομένων στις ανωτέρω διατάξεις της ΣΟΕΣ.

7. Με τον έβδομο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι διατάξεις του τμήματος Α του Κεφαλαίου 9 της ΣΟΕΣ δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, που αφορά την αρμοδιότητα της Ένωσης σε θέματα διεθνών εμπορικών συναλλαγών, οι πράξεις της Ένωσης στον τομέα μόνον των άμεσων ξένων επενδύσεων εμπίπτουν στην κοινή εμπορική πολιτική.

Όμως, οι διατάξεις του άρθρου 9.1 του Κεφαλαίου 9 της ΣΟΕΣ, αφορούν ξένες επενδύσεις πλην άμεσων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 9.1 του Κεφαλαίου 9, αναφέρεται πως με τον αγγλικό όρο «*covered investments*» περιγράφεται «*κάθε στοιχείο ενεργητικού που έχει τα χαρακτηριστικά μιας επένδυσης, στα οποία συμπεριλαμβάνονται χαρακτηριστικά όπως η δέσμευση κεφαλαίων ή άλλων πόρων, η προσδοκία κέρδους ή ωφέλειας, η ανάληψη κινδύνου ή η καθορισμένη διάρκεια*», υπό τον όρο ότι το στοιχείο αυτό «*ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, ή ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από [φυσικό ή νομικό πρόσωπο] ενός συμβαλλόμενου μέρους στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους*». Με δεδομένο πως με τον όρο αυτό περιγράφονται όλες οι επενδύσεις που εμπίπτουν στις διατάξεις του Κεφαλαίου 9, οι διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού αφορούν και ξένες επενδύσεις πλην άμεσων.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ανωτέρω, οι διατάξεις του Κεφαλαίου 9 δεν εμπίπτουν στην ΚΕΠ και στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

8. Με τον όγδοο λόγο, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι διατάξεις του Κεφαλαίου 13 δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Σύμφωνα με τα άρθρα 4, παρ. δ και ε, 6, παρ. ζ, στα θέματα περιβάλλοντος, γεωργίας, αλιείας, βιολογικών πόρων και κοινωνικής πολιτικής η Ένωση έχει συντρέχουσα και όχι αποκλειστική αρμοδιότητα.

Εν προκειμένω, στα άρθρα 13.3 έως 13.5 της ΣΟΕΣ προβλέπονται διατάξεις σχετικά με την κοινωνική προστασία των εργαζομένων και ρυθμίσεις εργασιακών θεμάτων. Συγκεκριμένα τα άρθρα 13.3 και 13.4, παρ. 4 προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να υιοθετήσουν και να προσυπογράψουν τις συνθήκες του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου. Επίσης στα άρθρα 13.6 έως 13.10 εμπεριέχονται διατάξεις αναφορικά με το περιβάλλον. Σύμφωνα με το άρθρο 13.6, παρ. 2 τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόσουν στην επικράτεια τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν προσυπογράψει, ενώ το άρθρο 13.8 εισάγει περιορισμούς στην αλιεία.

---

4. ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΕ

Ισχυρισμοί κατά προσφυγής ακυρώσεως της 2^{ης} Νοεμβρίου 2017 - Ελληνικής Δημοκρατίας κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Υπόθεση C-115/17)

Γλώσσα διαδικασίας : η ελληνική

Διάδικοι

Προσφεύγουσα: Ελληνική Δημοκρατία

Καθού: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αιτήματα

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζητεί από το Δικαστήριο:

Να μην γίνει αποδεκτή η προσφυγή ακυρώσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας επί της Απόφασης (ΕΕ) 2017/1910 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας (ΣΟΕΣ) μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου, και

να καταδικάσει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Ισχυρισμοί και κύρια επιχειρήματα

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβάλλει τα εξής επιχειρήματα:

1. Με τον πρώτο λόγο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ‘Συμβούλιο’) προβάλλει παράβαση ουσιώδους τύπου, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 263, παράγραφος 5 ΣΛΕΕ, η προσφυγή ακυρώσεως πρέπει να ασκηθεί εντός της ορισμένης νόμιμης προθεσμίας 2 μηνών (60 ημερών), κάτι το οποίο δεν τηρήθηκε στην προκειμένη περίπτωση, και συνεπώς ζητεί από το Δικαστήριο την απόρριψη της προσφυγής της Ελληνικής Δημοκρατίας ως απαράδεκτη.

2. Με τον δεύτερο λόγο, το Συμβούλιο προβάλλει ότι στην προκειμένη περίπτωση της Απόφασης (ΕΕ) 2017/1910, ακολουθήθηκε η νόμιμη διαδικασία εξουσιοδότησης της Επιτροπής και διαπραγμάτευσης της Συνολικής Οικονομικής και Εμπορικής Συμφωνίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης και της Ένωσης (εφεξής ‘ΣΟΕΣ’) από αυτήν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 218 ΣΛΕΕ.

Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην απόφαση της 25^{ης} Ιουνίου 2017, το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υπογραφή της συμφωνίας, έχοντας υπόψη την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Επιπροσθέτως, όσον αφορά στις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει η Ένωση στον τομέα των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, αυτές διέπουν ή έχουν ως στόχο να προάγουν και να διευκολύνουν τις εμπορικές συναλλαγές, έχοντας σε κάθε περίπτωση ευθείες και άμεσες συνέπειες επ’ αυτών. Επομένως, ο βασικός σκοπός του κεφαλαίου 11 της συμφωνίας είναι η διευκόλυνση και η ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης και όχι η εναρμόνιση των νομοθεσιών ή η θέσπιση εσωτερικών κανονισμών των κρατών μελών. Συνεπώς,

σύμφωνα με το άρθρο 207, παρ. 4 ΣΛΕΕ, η σύναψη τέτοιων συμφωνιών απαιτεί καθεστώς ειδικής πλειοψηφίας.

3. Με τον τρίτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε' ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής (εφεξής 'ΚΕΠ'). Το άρθρο 207, παρ. 1 ΣΛΕΕ εξειδικεύει περαιτέρω τις βάσεις της ΚΕΠ, η οποία ασκείται σύμφωνα με τους στόχους εξωτερικής δράσης της Ένωσης, οι οποίες εμπεριέχουν: μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, άμεσες ξένες επενδύσεις, ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, πολιτική των εξαγωγών και μέτρα εμπορικής άμυνας (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ντάμπινγκ και επιδοτήσεων).

Τα κεφάλαια 2 έως 8 (το τελευταίο πλην διατάξεων του που αφορούν στις μεταφορές) της ΣΟΕΣ επιφέρουν άμεσες συνέπειες σε δασμολογικές και εμπορικές πολιτικές, θεσμικές διατάξεις, προϋποθέσεις για τα εισαγόμενα προϊόντα, και διευκολύνσεις για την πραγματοποίηση του εμπορίου, και συνεπώς αποτελούν τομείς που εμπίπτουν στην ΚΕΠ σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και, ως εκ τούτου, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

Αναλυτικότερα:

α. Το Κεφάλαιο 2 με τίτλο «*Εθνική μεταχείριση και πρόσβαση των αγαθών στην αγορά*», περιέχει δασμολογικές και εμπορικές δεσμεύσεις σχετικά με την ανταλλαγή εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

β. Το κεφάλαιο 3 με τίτλο «*Μέτρα αποκατάστασης του εμπορίου*» αφορά μέτρα εμπορικής άμυνας.

γ. Τα κεφάλαια 4 και 5 με τίτλους αντιστοίχως, «*Τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο*» και «*Μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας*», όπου και συγκεκριμενοποιούνται σημαντικά οι προϋποθέσεις εισαγωγής αγαθών, έχουν, με αυτό τον τρόπο, ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των διεθνών εμπορικών συναλλαγών.

δ. Το κεφάλαιο 6 με τίτλο «*Διευκόλυνση τελωνειακών διαδικασιών και εμπορικών συναλλαγών*» πρωταρχικό σκοπό έχει την ρύθμιση και την διευκόλυνση του εμπορίου αγαθών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, κάνοντας το έτσι λιγότερο επαχθές και τακτικότερο, με ευθείες και άμεσες συνέπειες για το εμπόριο.

ε. Το κεφάλαιο 7 με τίτλο «*Μη δασμολογικοί φραγμοί στο εμπόριο και επενδύσεις στην παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας*» περιέχει τα μη δασμολογικά εμπόδια στο εμπόριο και στις επενδύσεις στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

στ. Το κεφάλαιο 8 με τίτλο «*Υπηρεσίες εγκατάσταση και ηλεκτρονικό εμπόριο*» αφορά τις μειώσεις των εμποδίων που σχετίζονται με τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών, την εγκατάσταση και την προσωρινή παρουσία φυσικών προσώπων.

4. Με τον τέταρτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 207 παράγραφος 5 η διαπραγμάτευση και η σύναψη διεθνών συμφωνιών στον τομέα των μεταφορών υπόκεινται στα άρθρα 90 έως 100, στο 215, παράγραφος 3, περί αναγκαίων διατάξεων όσον αφορά νομικές εγγυήσεις, και 218 ΣΛΕΕ.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τα άρθρα 90 και 91 παράγραφος 1, στοιχείο α', και 100 ΣΛΕΕ, η Ένωση δύναται να εκδίδει κοινούς κανόνες και μέτρα που αφορούν τις πολιτικές μεταφορών.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 216 ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για την σύναψη διεθνούς συμφωνίας, όταν αυτή επηρεάζει κοινούς κανόνες ή μεταβάλλει την εμβέλεια τους.

Συναφώς, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (Απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1971, Επιτροπή κατά Συμβουλίου 20/70, EU:C:1971:32), εφόσον η ΕΕ έχει καθορίσει κοινούς κανόνες σε μία πολιτική η οποία καλύπτεται από τις Συνθήκες, τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον το δικαίωμα να αναλαμβάνουν έναντι τρίτων κρατών υποχρεώσεις που θίγουν αυτούς τους κανόνες.

Δεδομένων όλων των ανωτέρω διατάξεων συνδυαστικά, το Συμβούλιο εκτιμά πως το Κεφάλαιο 8 της ΣΟΕΣ, στο μέρος αυτού που αφορά στις μεταφορές, επηρεάζει κοινούς κανόνες και μεταβάλλει την εμβέλεια τους. Συνεπώς το Κεφάλαιο αυτό εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις. Αναλυτικότερα:

α) για τις θαλάσσιες μεταφορές επηρεάζεται ο Κανονισμός 4055/86, ο οποίος επεκτείνει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις υπηρεσίες διεθνών θαλάσσιων μεταφορών.

β) για τις οδικές μεταφορές, επηρεάζονται ο Κανονισμοί 1071/2009, 1072/2009 και 1073/2009. Οι κανονισμοί αυτοί, οι οποίοι άπτονται της κοινής πολιτικής των μεταφορών, καθορίζουν, αντιστοίχως, κοινούς κανόνες για την πρόσβαση «στο επάγγελμα του οδικού μεταφορέα και την άσκηση του επαγγέλματος αυτού», για την πρόσβαση στις «διεθνείς οδικές εμπορευματικές μεταφορές» και για την πρόσβαση στις «διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία». Σύμφωνα με τα παραπάνω πρέπει να γίνει δεκτό ότι τέτοιες διεθνείς δεσμεύσεις άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της Ένωσης και ότι δύνανται να επηρεάσουν ή να μεταβάλουν την εμβέλεια των κανόνων αυτών.

γ) για τις σιδηροδρομικές μεταφορές επηρεάζεται η Οδηγία 2012/34, καθώς οσάκις συμφωνία μεταξύ Ένωσης και τρίτου κράτους προβλέπει την εφαρμογή στις διεθνείς σχέσεις κανόνων οι οποίοι επικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό από τους κοινούς κανόνες που εφαρμόζονται στις ενδοκοινοτικές καταστάσεις, η συμφωνία αυτή πρέπει να θεωρείται ικανή να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλλει την εμβέλειά τους.

5. Με τον πέμπτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 207, παράγραφος 1 ΣΛΕΕ, οι εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας εμπίπτουν στις αρχές που διαμορφώνουν την ΚΕΠ.

Το Κεφάλαιο 11 της ΣΟΕΣ περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως δικαιώματα δημιουργού και συγγενικών προσώπων, δικαιώματα σημάτων και γεωγραφικών ενδείξεων στα προϊόντα και δικαιώματα σχεδίων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ειδικότερα, το άρθρο 11.2 της ΣΟΕΣ διευκρινίζει ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών αφορούν πλευρές των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας που άπτονται του εμπορίου. Συνεπώς, το κεφάλαιο 11 της ΣΟΕΣ αφορά εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας κατά την έννοια του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι βασικός σκοπός του Κεφαλαίου 11 είναι η διευκόλυνση και η ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Σιγκαπούρης, καθώς επίσης και ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου αυτού έχουν ευθείς και άμεσες συνέπειες στις εμπορικές συναλλαγές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πάταξη του παράνομου εμπορίου, όπως αποδείχθηκε με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (Απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Ιουνίου του 2017, Hansruedi Raimund κατά Michaela Aigner EU:C:2017:479).

Επομένως, σκοπός των διατάξεων αποτελεί η διευκόλυνση του εμπορίου μέσω της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, τομέας που σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε' ΣΛΕΕ, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Με τον έκτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 207 παρ. 1 ΣΛΕΕ, η ΚΕΠ θα πρέπει να ασκείται στα πλαίσια των αρχών της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 11 και 191, παρ. 1 ΣΛΕΕ και άρθρο 21 παρ. 2, στοιχείο ε' ΣΕΕ, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά στο άρθρο 205 ΣΛΕΕ και άρθρο 3 παρ. 5 τρίτη περίοδος ΣΕΕ, η εξωτερική πολιτική και δράση της Ένωσης αφορά μεταξύ των άλλων την επίτευξη και τη διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης. Συνεπώς, εντός της ΚΕΠ περιλαμβάνεται και η υποχρέωση τήρησης στόχων της αειφόρου ανάπτυξης.

Εξ' άλλου, η επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης σε σχέση με ένα τρίτο κράτος (εν προκειμένω η Σιγκαπούρη), οι οποίοι είναι εξαιρετικά ευρείς και πολύπλευροι, δεν δύναται να επιτευχθεί από τα κράτη μέλη μόνον, και απαιτεί δράση σε επίπεδο Ένωσης.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ανωτέρω διατάξεις, το Κεφάλαιο 13 της ΣΟΕΣ, το οποίο περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν στην αειφόρο ανάπτυξη, εμπίπτει στην ΚΕΠ και, συνεπώς, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 1, στοιχείο ε' ΣΛΕΕ.
